

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

28. ledna 2016*

„Nesplnění povinnosti státem — Směrnice 91/271/EHS — Čištění městských odpadních vod —
Článek 4 — Sekundární nebo jiné rovnocenné čištění — Příloha I B a D“

Ve věci C-398/14,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 258 SFEU, podaná dne
20. srpna 2014,

Evropská komise, zastoupená P. Guerra e Andradem a E. Manhaevem, jako zmocněnci,

žalobkyně,

proti

Portugalské republice, zastoupené L. Inez Fernandesem, J. Reis Silvou a J. Brito e Silvou, jako
zmocněnci,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně prvního senátu, vykonávající funkci předsedkyně druhého
senátu, J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadžev, C. Lycourgos (zpravodaj) a J.-C. Bonichot, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. června 2015,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 22. září 2015,

vydává tento

* Jednací jazyk: portugálština.

Rozsudek

- 1 Evropská komise se svou žalobou domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Portugalská republika tím, že v 52 aglomeracích nezajistila odpovídající úroveň čištění městských odpadních vod, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. L 135, s. 40), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008 (Úř. věst. L 311, s. 1, dále jen „směrnice 91/271“).

Právní rámec

- 2 První, třetí, čtvrtý a osmý bod odůvodnění směrnice 91/271 uvádí:

„vzhledem k tomu, že usnesení Rady ze dne 28. června 1988 o ochraně Severního moře a dalších vod Společenství [Úř. věst. C 209, s. 3] vyzvalo Komisi, aby na úrovni Společenství předložila návrhy opatření potřebných k čištění městských odpadních vod;

[...]

vzhledem k tomu, že pro ochranu životního prostředí před nepříznivými účinky způsobenými vypouštěním nedostatečně vyčištěných městských odpadních vod je všeobecně zapotřebí sekundární čištění městských odpadních vod;

vzhledem k tomu, že v citlivých oblastech je nutno vyžadovat přísnější stupeň čištění; že v některých méně citlivých oblastech lze za postačující považovat primární čištění;

[...]

vzhledem k tomu, že je nezbytné sledovat čistírny odpadních vod, recipienty a zneškodňování kalů tak, aby byla zajištěna ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod“.

- 3 Článek 1 této směrnice zní:

„Tato směrnice se týká odvádění, čištění a vypouštění městských odpadních vod a čištění a vypouštění odpadních vod z určitých průmyslových odvětví.

Cílem této směrnice je ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění výše uvedených odpadních vod.“

- 4 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „městskými odpadními vodami“ splašky nebo směs splašků, průmyslových odpadních vod nebo dešťových vod;

[...]

- 5) „stokovou soustavou“ kanalizační systém shromažďující a odvádějící městské odpadní vody;

- 6) „1 PE (populačním ekvivalentem)“ zatížení vyjádřené jako produkce organického biologicky odbouratelného znečištění, která odpovídá pětidenní biochemické spotřebě kyslíku (BSK5) 60 g O₂/den;

[...]

8) „sekundárním čištěním“ čištění městských odpadních vod postupem obvykle zahrnujícím biologické čištění s dosazováním nebo jiný postup, který vyhovuje požadavkům uvedeným v tabulce 1 přílohy I;

[...]“

5 Článek 3 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby byly všechny aglomerace vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod, a to nejpozději do:

— 31. prosince 2000 u aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE,

a

— 31. prosince 2005 u aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 15 000 PE.

[...]“

6 Článek 4 směrnice 91/271 zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to nejpozději do:

— 31. prosince 2000 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE,

— 31. prosince 2005 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 15 000 PE,

— 31. prosince 2005 u všech vypouštění do sladkých vod a do ústí řek z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE.

[...]

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavců 1 a 2 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v příloze I B. [...]

[...]“

7 Článek 8 odst. 1 této směrnice zní:

„Ve výjimečných případech způsobených technickými problémy a pro zeměpisně vymezené skupiny obyvatel mohou členské státy předložit Komisi zvláštní žádost o prodloužení lhůty k dosažení souladu s článkem 4.“

8 Článek 15 odst. 1 první odrážka a odst. 4 uvedené směrnice stanoví:

„1. Příslušné orgány nebo jiné vhodné subjekty monitorují:

— vypouštění z čistíren městských odpadních vod, aby ověřily soulad s požadavky přílohy I B podle kontrolních postupů stanovených v příloze I D,

[...]

4. Informace získané příslušnými orgány nebo jinými vhodnými subjekty podle odstavců 1, 2 a 3 si členské státy ponechají a do šesti měsíců od obdržení žádosti je poskytnou Komisi.“

9 Část B přílohy I téže směrnice, nadepsaná „Vypouštění z čistíren městských odpadních vod do recipientů“, stanoví:

„1. Čistírny městských odpadních vod mají být projektovány nebo upraveny tak, aby před vypuštěním do recipientu bylo možno odebírat reprezentativní vzorky vstupujících odpadních vod a vod vyčištěných.

2. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podrobené čištění podle článků 4 a 5 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 1.

[...]“

10 Část D přílohy I směrnice 91/271, týkající se referenčních metod monitorování a vyhodnocování výsledků, zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby použité metody monitorování odpovídaly přinejmenším úrovni dále uvedených požadavků.

Metody alternativní k metodám uvedeným v odstavcích 2, 3 a 4 mohou být použity za předpokladu, že lze prokázat, že poskytují rovnocenné výsledky.

Členské státy předají Komisi všechny podstatné informace o použitých metodách. Jestliže Komise usoudí, že nejsou splněny podmínky uvedené v odstavcích 2, 3 a 4, předloží Radě vhodný návrh.

2. V přesně určeném bodě na odtoku z čistírny a je-li to třeba, také na vtoku do čistírny se budou odebírat [24hodinové] vzorky vázané na průtok nebo 24hodinové slévané vzorky, aby bylo možné sledovat soulad s požadavky na vypouštěné odpadní vody stanoven[ými] touto směrnicí.

Je třeba používat [mezinárodní] metody správné laboratorní praxe zaměřené na minimální znehodnocení vzorků mezi jejich odebráním a rozbořením.

3. Minimální roční počet vzorků bude stanoven v závislosti na velikosti čistírny a vzorky musí být odebrány v pravidelných intervalech během celého roku:

- 2 000 až 9 999 PE:	12 vzorků během prvního roku. Čtyři vzorky během následujících let, pokud lze prokázat, že vody během prvního roku vyhovují ustanovením směrnice; pokud jeden vzorek ze čtyř nevyhoví, musí být v následujícím roce odebráno 12 vzorků.
- 10 000 až 49 999 PE:	12 vzorků
[...]	

4. Vyčištěné odpadní vody se považují za vyhovující příslušným ukazatelům, pokud jejich vzorky posuzované pro každý ukazatel zvlášť prokážou soulad s příslušnými hodnotami ukazatelů následujícím způsobem:

- a) u ukazatelů uvedených v tabulce 1 a čl. 2 odst. 7 je nejvyšší přípustný počet vzorků, které nemusí vyhovět ukazatelům uvedeným v tabulce 1 a čl. 2 odst. 7 a vyjádřeným buď koncentrací, nebo procenty úbytku, uveden v tabulce 3;
- b) u ukazatelů tabulky 1 vyjádřených koncentrací se nevyhovující vzorky odebrané za normálních provozních podmínek nesmějí odchylovat od hodnot ukazatelů o více než 100 %; u hodnot koncentrací pro nerozpuštěné látky je přípustná odchylka do 150 %;

[...]

5. Extrémní hodnoty jakosti posuzovaných vod se nevezmou v úvahu, pokud jsou následkem neobvyklých situací, jako jsou například silné deště.“

- 11 Tabulka 1 přílohy I této směrnice obsahuje požadavky na vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle článků 4 a 5 uvedené směrnice. Zde je uvedená tabulka:

Ukazatel	Koncentrace	Minimální procento úbytku [oproti hodnotám na vtoku]	Referenční metoda stanovení
biochemická spotřeba kyslíku (BSK5 při 20 °C) bez nitrifikace [...]	25 mg O ₂ /l	70–90 [...]	[...]
chemická spotřeba kyslíku (CHSKCr)	125 mg O ₂ /l	75	[...]
nerozpuštěné látky	35 mg/l [...] 35 mg/l podle čl. 4 odst. 2 (nad 10 000 PE) 60 mg/l podle čl. 4 odst. 2 (2 000 — 10 000 PE)	90 [...] 90 dle čl. 4 odst. 2 (nad 10 000 PE) 70 dle čl. 4 odst. 2 (2 000 — 10 000 PE)	[...]

- 12 Tabulka 3 přílohy I směrnice 91/271 zejména uvádí, že je-li počet ročně odebíraných vzorků v určitém roce čtyři až sedm, maximální přípustný počet nevyhovujících vzorků činí jeden. Je-li počet ročně odebíraných vzorků v určitém roce osm až šestnáct, maximální přípustný počet nevyhovujících vzorků činí dva.

Postup před zahájením soudního řízení

- 13 Komise zaslala dne 23. listopadu 2009 Portugalské republice výzvu dopisem, v níž uvedla, že tento členský stát nesplnil povinnosti stanovené v člancích 3, 4 a 10 směrnice 91/271 u 186 aglomerací nacházejících se na území tohoto členského státu, a tudíž jej vyzvala k předložení vyjádření.
- 14 Portugalská republika odpověděla dne 19. února 2010 na uvedenou výzvu tím, že poskytla informace o 186 dotčených aglomerací a svoji odpověď aktualizovala dopisem ze dne 12. ledna 2012.
- 15 Komise zaslala dne 22. června 2012 Portugalské republice odůvodněné stanovisko, v němž uvedla, že na základě získaných informací některé aglomerace, o nichž se mělo za to, že porušují článek 3 směrnice 91/271, vyhověly k aktuálnímu datu požadavkům plynoucím z unijního práva, ale že tento členský stát stále nedostál povinnostem, které pro něj vyplývají z článku 4 směrnice 91/271, u 77 aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 15 000 EP. Komise poukázala na to, že těchto 77 aglomerací vypouští odpadní vody do sladkých vod nebo ústí řek, a to jak v normálních oblastech, tak v citlivých oblastech, a není zajištěna odpovídající úroveň čištění a snížena biochemická spotřeba kyslíku (BSK) a chemická spotřeba kyslíku (CHSK), v souladu s hodnotami uvedenými v příloze I směrnice 91/271. Komise vyzvala Portugalskou republiku k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby tomuto odůvodněnému stanovisku vyhověla ve lhůtě dvou měsíců od jeho obdržení.
- 16 Portugalská republika odpověděla dopisem ze dne 3. srpna 2012 na odůvodněné stanovisko tak, že uvedla, že 17 z těchto 77 aglomerací dosáhlo k aktuálnímu datu souladu se směrnicí 91/271 a že v krátkodobém horizontu vyhoví ustanovením této směrnice více než polovina ze 77 aglomerací označených v odůvodněném stanovisku. Portugalská republika se rovněž zavázala k tomu, že Komisi bude pravidelně informovat o vývoji situace.
- 17 Vzhledem k tomu, že Portugalská republika neposkytla žádné informace, obrátila se Komise dopisem ze dne 23. října 2013 na tento členský stát s dotazem ohledně stavu plnění jeho povinností. Tento členský stát odpověděl dopisem ze dne 26. listopadu 2013, v němž uvedl, že 53 aglomerací stále nevyhovuje požadavkům stanoveným směrnicí 91/271.
- 18 Portugalská republika v dopisech ze dne 10. června a 4. července 2014 upřesnila, že 40 aglomerací označených v odůvodněném stanovisku již požadavkům stanoveným směrnicí 91/271 vyhovělo a že u 37 aglomerací, kde neplnění stále trvá, bude situace napravena u 15 z těchto aglomerací do konce roku 2015, přičemž u 22 zbývajících aglomerací však stále není dosaženo souladu.
- 19 Komise nepovažovala odpovědi podané Portugalskou republikou za uspokojivé, a proto se rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

Argumentace účastnic řízení

- 20 Komise v žalobě tvrdí, že Portugalská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 směrnice 91/271, pokud jde o čištění městských odpadních vod v následujících 52 aglomeracích: Alvalade, Odemira, Loriga, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Paço, Pontével, Vila Nova de São Bento, Castro Daire, Arraiolos, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Amares/Ferreiras, Alcácer do Sal, Amareleja, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Santiago do Cacém, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Vendas Novas, Lousada,

Felgueiras, Riachos, Tolosa, Meda, Alter do Chão, Tábua, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Vila de Prado, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Mangualde, Nelas, Vila Viçosa, Santa Comba Dão.

- 21 Komise podotýká, že podle článku 4 směrnice 91/271 měla Portugalská republika od 1. ledna 2006 zajistit, aby městské odpadní vody z těchto aglomerací byly podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to v souladu s hodnotami uvedenými v tabulce 1 přílohy I směrnice 91/271. Komise v tomto ohledu uvádí, že k vyhovění požadavkům článku 4 této směrnice jí měla Portugalská republika poskytnout výsledky monitorování, které by v souladu s přílohou I D bodem 3 směrnice 91/271 dokládaly, že vzorky vody odebrané v pravidelných intervalech na odtoku z čistíren během prvního roku provozu těchto čistíren vyhovují požadavkům stanoveným touto směrnicí.
- 22 Komise má tedy za to, že obecné a trvající porušování v četných malých aglomeracích může způsobit nenapravitelné škody na životním prostředí. Rovněž tvrdí, že finanční potíže, na které se Portugalská republika odvolávala během postupu před zahájením soudního řízení, nemohou odůvodnit vytýkané neplnění povinností.
- 23 Portugalská republika v žalobní odpovědi zdůraznila, že Komise v žalobě uznává, že neplnění povinností uvedených v článku 4 směrnice 91/271 není prokázáno u 26 z 52 aglomerací označených v návrhu na zahájení řízení, a sice v: Loriga, Paço, Vila Nova de São Bento, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Melides, Vila Verde-Minho, Santiago do Cacém, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Vendas Novas, Lousada, Felgueiras, Riachos, Meda, Alter do Chão, Tábua, Vila de Prado, Mangualde a Nelas.
- 24 Portugalská republika dále uvádí, že pokud jde o aglomerace Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde – Sintra, Mação, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Cinfães, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa a Santa Comba Dão, práce nezbytné k tomu, aby čistírny městských odpadních vod vyhovely požadavkům stanoveným směrnicí 91/271, již k datu podání žalobní odpovědi probíhají a každopádně budou završeny do konce roku 2015.
- 25 Pokud jde o aglomerace Pontével, Castro Daire, Monchique, Tolosa, Viana do Alentejo a Ponte de Reguengo, Portugalská republika uvádí, že k datu podání žalobní odpovědi je provádění studií a opatření nezbytných k vyhovění požadavkům stanoveným v článku 4 směrnice 91/271 v pokročilé fázi.
- 26 Tento členský stát upřesňuje, že se konaly nespočetné schůze a byly podstoupeny mnohé kroky s cílem zajistit stanovení přiměřených lhůt a dodržení lhůt zmíněných v předchozích bodech tohoto rozsudku, a uvádí, že k zajištění provádění projektů v obcích, které se potýkají s finančními potížemi, bylo zveřejněno mimořádné oznámení v rámci operačního programu pro územní rozvoj (POVT), jež zaručuje financování 85 % předmětných prací.
- 27 Komise trvá v replice na žalobě ve vztahu k 52 aglomeracím uvedeným v žalobě a konkrétně uvádí, že u 26 aglomerací zmíněných v bodě 23 tohoto rozsudku nepřiložila Portugalská republika k žalobní odpovědi žádný důkaz, který by podkládal její tvrzení. Vzhledem k nedostatku informací o odběrech vzorků a metodách monitorování a vyhodnocování ve vztahu k dotčeným aglomeracím je Komise názoru, že Portugalská republika nevyhověla ustanovením směrnice 91/271. Komise v tomto ohledu zdůrazňuje, že poslední informace, které jí Portugalská republika předala, jsou ze dne 4. července 2014 a týkají se stavu k 30. červnu 2014.
- 28 Portugalská republika v duplice uvádí, že Komise obdržela dne 22. prosince 2014 doplňující odpověď na odůvodněné stanovisko, v níž uvedený členský stát zhodnotil stav v dotčených aglomeracích.

- 29 Na základě nových údajů předaných Komisi Portugalská republika tvrdí, že aglomerace Loriga, Paço, Vila Nova de São Bento, Vale de Santarém, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, Mogadouro, Serpa, São Bartolomeu de Messines, Riachos, Meda, Alter do Chão, Tábua a Mangualde vyhovely ustanovením směrnice 91/271.
- 30 Pokud jde o ostatní aglomerace, jichž se týká projednávaná žaloba, Portugalská republika tvrdí buď, že jsou s to vyhovět ustanovením směrnice 91/271 a měsíční analytické údaje jsou právě shromažďovány, nebo že se obecně v současnosti usiluje o dosažení souladu.

Závěry Soudního dvora

- 31 Na úvod je třeba podotknout, že Komise na jednání před Soudním dvorem omezila předmět žaloby na 44 aglomerací, když uvedla, že se tato žaloba již nevztahuje na aglomerace Paço, Gonsundeira, Salvaterra de Magos, São Bartolomeu de Messines, Lousada, Felgueiras, Riachos a Meda.
- 32 Dále je třeba konstatovat, že je nesporné, že všechny aglomerace, ve vztahu k nimž Komise na žalobě trvá, mají populační ekvivalent v rozmezí 2 200 až 13 400 PE.
- 33 Povinnosti, které pro členské státy vyplývají z článku 4 směrnice 91/271, zahrnují podle Komise provádění kontrol podle přílohy I D této směrnice, pro které je třeba během jednoho roku odebrat určitý minimální počet vzorků, který se liší v závislosti na velikosti dotyčné čistírny, zejména během prvního roku jejího provozu. Portugalská republika na druhé straně na jednání uvedla, že povinnosti vyplývající z článku 4 směrnice 91/271 musí být považovány za splněné, jakmile vzorek vod vypouštěných z funkční čistírny ukáže, že hodnoty splňují ukazatele předepsané uvedenou směrnicí.
- 34 Článek 4 odst. 1 směrnice 91/271 stanoví, že „[č]lenské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění“, a upřesňuje, že toto čištění musí být zajištěno v závislosti na PE a oblasti vypouštění těchto vod do 31. prosince 2000 nebo do 31. prosince 2005. Článek 4 odst. 3 této směrnice stanoví, že vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavce 1 tohoto článku „musí vyhovovat požadavkům uvedeným v příloze I B“ uvedené směrnice.
- 35 Z přílohy I B bodu 1 směrnice 91/271 vyplývá, že „[č]istírny městských odpadních vod mají být projektovány nebo upraveny tak, aby před vypuštěním do recipientu bylo možno odebírat reprezentativní vzorky vstupujících odpadních vod a vod vyčištěných“. Část B bod 2 uvádí, že „[v]ypouštění z čistíren městských odpadních vod podrobené čištění podle článků 4 a 5 [této směrnice] musí vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 1“.
- 36 Je třeba podotknout, že článek 4 směrnice 91/271 nijak neodkazuje na přílohu I část D této směrnice, která stanovuje „[r]eferenční metody monitorování a vyhodnocování výsledků“. Tato část odpovídá potřebě uvedené v bodě 8 odůvodnění této směrnice, podle něhož „je nezbytné sledovat čistírny odpadních vod, recipienty a zneškodňování kalů tak, aby byla zajištěna ochrana životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod“, a spadá do rámce průběžného monitorování vypouštění. Příloha I D bod 3 směrnice 91/271 stanovuje v tomto ohledu minimální počet vzorků, jež mají být každoročně odebrány, a uvádí, že v některých případech mají výsledky získané v jednom roce vliv na odběry provedené v roce následujícím.
- 37 Jak uvedl generální advokát v bodě 43 stanoviska, část D přílohy I směrnice 91/271 odkazuje na trvalou povinnost, jejímž prostřednictvím se má zajistit, že vypouštění „v průběhu let“ vyhovují kvalitativním požadavkům, které musí splňovat od uvedení čistírny do provozu.

- 38 Proto je třeba uvést, že článek 4 směrnice 91/271 sice obsahuje povinnost dosáhnout výsledku, pokud jde o to, že vypouštění z čistíren městských odpadních vod musí vyhovovat požadavkům stanoveným v části B přílohy I této směrnice, neukládá však povinnost, aby k prokázání tohoto souladu s uvedenými požadavky byly vzorky odebrány po celý rok.
- 39 Jakmile je členský stát schopen předložit vzorek vyhovující požadavkům stanoveným v příloze I B směrnice 91/271, musí být tedy povinnosti vyplývající z článku 4 této směrnice považovány za splněné.
- 40 Je třeba podotknout, že ke splnění cíle ochrany životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod, který je uveden v článku 1 směrnice 91/271, se povinnost obsažená v uvedeném článku 4, podle které musí být vypouštěné městské odpadní vody podrobeny čištění vyhovujícímu požadavkům stanoveným v příloze I B, stává trvalou prostřednictvím monitorování vypouštění z čistíren podle čl. 15 odst. 1 první odrážky uvedené směrnice, který výslovně odkazuje na přílohu I D této směrnice. V této souvislosti je třeba uvést, že projednávaná věc se netýká nesplnění povinností, které pro Portugalskou republiku vyplývají z článku 15 směrnice 91/271.
- 41 Na podporu tohoto výkladu je třeba uvést, že články 3 a 4 směrnice 91/271 ukládají členským státům stejné lhůty k tomu, aby v případě prvního z uvedených článků byly aglomerace vybaveny stokovými soustavami městských odpadních vod a aby v případě druhého článku byly tyto vody před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění. Kdyby byl přijat výklad článku 4 směrnice 91/271, který zastává Komise, musel by mezi lhůtami stanovenými v článku 4 této směrnice a lhůtami uvedenými v článku 3 téže směrnice existovat roční odstup, který by členským státům umožnil odebrat vzorky v souladu s přílohou I D uvedené směrnice. Členským státům však není k tomu, aby vyhovely požadavkům článku 4 směrnice 91/271, poskytnuta žádná dodatečná lhůta ve vztahu ke lhůtě stanovené v článku 3 této směrnice.
- 42 Navíc je třeba uvést, že byť článek 8 směrnice 91/271 dovoluje prodloužení lhůty poskytnuté k dosažení souladu s článkem 4 téže směrnice, je třeba zdůraznit, že toto prodloužení je případně poskytnuto pouze na základě zvláštní žádosti a že tento článek každopádně nezmiňuje žádnou povinnost zohlednit určitý minimální počet odběrů, které musí dotýčný členský stát během této dodatečné lhůty provést.
- 43 Kromě toho nelze přijmout argument, který Komise uvedla na jednání, že by tento rok odběrů byl odůvodněn na základě „zásady projektování“, zakotvené v článku 10 směrnice 91/271, podle níž musí být k tomu, aby mohlo být platně konstatováno, že požadavky stanovené v článku 4 směrnice 91/271 byly dodrženy, vzaty v úvahu sezonní rozdíly ve vypouštění odpadních vod za celý rok.
- 44 Uvedený článek 10 totiž stanoví, že při projektování a budování čistíren městských odpadních vod se vezmou v úvahu sezonní rozdíly. „Zásadu projektování“ je proto třeba zohlednit již před zahájením provozu čistírny městských odpadních vod.
- 45 Je tudíž třeba shledat, že článek 4 směrnice 91/271 ukládá členským státům povinnost, aby ve lhůtách uvedených v tomto článku zajistily, aby v daných aglomeracích byly městské odpadní vody odváděny stokovými soustavami, kterými jsou tyto aglomerace vybaveny v souladu s článkem 3 této směrnice, podrobeny odpovídajícímu čištění a aby tato vypouštění vyhovovala požadavkům stanoveným v příloze I B této směrnice. Tato povinnost neznamená, že k tomu, aby mohlo být platně určeno, že dotýčné čistírny vyhovují požadavkům stanoveným v příloze I B uvedené směrnice, musí být odběry vzorků podle přílohy I D této směrnice prováděny po celý rok.
- 46 Právě s ohledem na tyto úvahy je třeba zkoumat, zda je projednávaná žaloba pro nesplnění povinnosti v rozsahu, v němž se týká 44 aglomerací, na které odkazuje bod 31 tohoto rozsudku, opodstatněná.

- 47 V této souvislosti je třeba připomenout, že být v rámci řízení pro nesplnění povinnosti podle článku 258 SFEU je na Komisi, aby prokázala existenci tvrzeného nesplnění povinnosti tím, že Soudnímu dvoru předloží veškeré informace nezbytné k tomu, aby mohl existenci tohoto nesplnění povinnosti ověřit, a nemůže se přitom opírat o žádnou domněnku, je třeba zohlednit skutečnost, že při přezkumu správného praktického uplatňování vnitrostátních ustanovení určených k zajištění účinného provedení směrnice je Komise, jež nemá vlastní vyšetřovací pravomoc v této oblasti, z velké části odkázána na poznatky předložené případnými stěžovateli, jakož i dotýčným členským státem (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Portugalsko, C-526/09, EU:C:2010:734, bod 21 a citovaná judikatura).
- 48 Z toho zejména vyplývá, že pokud Komise předložila dostatečné poznatky, z nichž vychází najevo, že vnitrostátní ustanovení provádějící směrnicí nejsou na území žalovaného členského státu v praxi správně uplatňována, přísluší tomuto členskému státu, aby předložené poznatky a jejich důsledky zpochybnil průkazným a podrobným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudek Komise v. Portugalsko, EU:C:2010:734, bod 22 a citovaná judikatura).
- 49 Je rovněž třeba podotknout, že existence nesplnění povinnosti musí být posuzována vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a změny, ke kterým došlo následně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu (viz zejména rozsudky Komise v. Řecko, C-440/06, EU:C:2007:642, bod 16, a Komise v. Belgie, C-395/13, EU:C:2014:2347, bod 39).
- 50 V projednávané věci byla v odůvodněném stanovisku ze dne 22. června 2012 stanovena Portugalské republice lhůta dvou měsíců od obdržení tohoto stanoviska ke splnění povinností, které pro ni vyplývají z článku 4 směrnice 91/271. Lhůta poskytnutá ke splnění těchto povinností tedy uplynula dne 22. srpna 2012.
- 51 Pokud jde o aglomerace Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão a Tolosa, Portugalská republika v žalobní odpovědi uvedla, že k datu podání této žalobní odpovědi probíhaly nebo byly naplánovány práce související s danými čistírnami za účelem splnění povinností plynoucích z článku 4 směrnice 91/271. Je tedy prokázáno, že tyto aglomerace nesplňovaly v okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku povinnosti plynoucí z uvedeného článku 4, neboť dotyčné aglomerace nebyly vybaveny funkčními čistírnami odpadních vod.
- 52 Pokud jde o aglomerace Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado a Nelas, ze spisu předloženého Soudnímu dvoru, konkrétně ze dvou tabulek pocházejících od portugalské správy, které zhodnocují soulad aglomerací s článkem 4 směrnice 91/271 k 30. červnu 2014 a k 10. prosinci 2014, je patrné, že práce nezbytné k vyhovění požadavkům plynoucím z uvedeného článku byly dokončeny během let 2013 nebo 2014, nebo budou dokončeny během let 2014 nebo 2015. Je tudíž nesporné, že ani tyto aglomerace nesplňovaly povinnosti plynoucí z článku 4 směrnice 91/271 v okamžiku uplynutí lhůty poskytnuté Portugalské republice k tomu, aby vyhověla požadavkům tohoto článku.
- 53 Pokud jde o aglomerace Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua a Mangualde, z tabulek zmíněných v předchozím bodě vyplývá, že tyto aglomerace byly od roku 2012, ne-li dříve, vybaveny provozuschopnými čistírnami odpadních vod. Za předpokladu, že tyto práce byly dokončeny během roku 2012 nebo ještě dříve, mohla Portugalská republika výsledky z prvního vzorku skutečně předat Komisi do 22. srpna 2012, tj. dne, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku. Portugalská republika však Soudnímu dvoru neposkytla v tomto směru žádný relevantní údaj. Za těchto podmínek je třeba mít za to, že Komise podala důkaz o opodstatněnosti své výtky ve vztahu k těmto pěti aglomeracím.

54 Za těchto podmínek je třeba určit, že Portugalská republika tím, že v aglomeracích Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão, Tolosa, Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado, Nelas, Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua a Mangualde nezajistila odpovídající úroveň čištění vod vypouštěných z čistíren městských odpadních vod, jež by vyhovovala příslušným požadavkům stanoveným v příloze I B směrnice 91/271, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 uvedené směrnice.

K nákladům řízení

55 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala po Portugalské republice náhradu nákladů řízení a bylo zjištěno nesplnění povinnosti, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) **Portugalská republika tím, že v aglomeracích Alvalade, Odemira, Pereira do Campo, Vila Verde (PTAGL 420), Mação, Pontével, Castro Daire, Arraiolos, Ferreira do Alentejo, Vidigueira, Alcácer do Sal, Amareleja, Monchique, Montemor-o-Novo, Grândola, Estremoz, Maceira, Portel, Viana do Alentejo, Cinfães, Ponte de Reguengo, Canas de Senhorim, Repeses, Vila Viçosa, Santa Comba Dão, Tolosa, Loriga, Cercal, Vale de Santarém, Castro Verde, Almodôvar, Amares/Ferreiras, Mogadouro, Melides, Vila Verde (PTAGL 421), Serpa, Vendas Novas, Vila de Prado, Nelas, Vila Nova de São Bento, Santiago do Cacém, Alter do Chão, Tábua a Mangualde nezajistila odpovídající úroveň čištění vod vypouštěných z čistíren městských odpadních vod, jež by vyhovovala příslušným požadavkům stanoveným v příloze I B směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1137/2008 ze dne 22. října 2008, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 4 uvedené směrnice.**
- 2) **Portugalské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.